

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3
ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Απαντήσεις στις ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

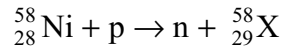
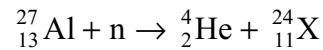
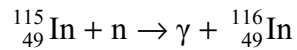
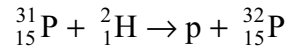
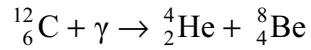
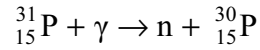
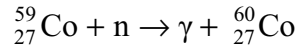
1. β	9. β	17. δ	25. δ	33. γ	41. α
2. α	10. γ	18. β	26. α	34. β	42. β
3. β	11. δ	19. α	27. β	35. δ	43. δ
4. δ	12. α	20. δ	28. β	36. δ	
5. α	13. δ	21. β	29. γ	37. δ	
6. α	14. α	22. β	30. α	38. β	
7. β	15. α	23. α	31. δ	39. β	
8. γ	16. γ	24. γ	32. δ	40. α	

Απαντήσεις στις ερωτήσεις του τύπου Σωστό /Λάθος

1. Λ	14. Σ	27. Σ	40. Λ	53. Σ	66. Σ
2. Λ	15. Λ	28. Λ	41. Σ	54. Λ	67. Σ
3. Λ	16. Λ	29. Λ	42. Σ	55. Λ	68. Λ
4. Σ	17. Σ	30. Σ	43. Σ	56. Λ	69. Λ
5. Λ	18. Σ	31. Σ	44. Λ	57. Σ	70. Λ
6. Λ	19. Λ	32. Σ	45. Λ	58. Σ	71. Λ
7. Λ	20. Λ	33. Σ	46. Σ	59. Λ	72. Λ
8. Σ	21. Λ	34. Λ	47. Λ	60. Λ	73. Σ
9. Λ	22. Λ	35. Σ	48. Λ	61. Λ	
10. Σ	23. Λ	36. Σ	49. Λ	62. Λ	
11. Σ	24. Λ	37. Σ	50. Λ	63. Λ	
12. Σ	25. Λ	38. Σ	51. Σ	64. Σ	
13. Σ	26. Σ	39. Λ	52. Σ	65. Λ	

Απαντήσεις στις ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

1. δεκάδες χιλιάδες, πρωτόνια	6. νουκλεόνια	14. ηλίου (He), ηλεκτρόνια και αντινετρίνα
2. θετικό, υδρογόνου	7. κβαντωμένο	15. γάμα
3. πρωτονίων, μαζικό	8. αδρόνια, quarks	16. νουκλεονίων
4. ενέργειας, $E = m c^2$	9. ηλεκτρικό φορτίο	17. σχάση, σύντηξη
5. σύνδεσης, έλλειμμα	10. λεπτόνια	18. θερμοπυρηνική, άστρα
	11. ηλεκτρονίων	
	12. γκλουόνια, W^+ , W^- και Z^0	
	13. μεταστοιχείωση	

Ερωτήσεις ανοικτού τύπου**70.****74.**

$$\gamma. {}_{82}^{208}\text{Pb} : 82 \cdot 1,008 \text{ u} + 126 \cdot 1,009 \text{ u} - 207,977 \text{ u} = 1,813 \text{ u}$$

$${}_{82}^{210}\text{Pb} : 82 \cdot 1,008 \text{ u} + 128 \cdot 1,009 \text{ u} - 209,984 \text{ u} = 1,824 \text{ u}$$

75.

$$\text{Έλλειμμα μάζας } \Delta m = 2 \cdot 1,0080 \text{ u} + 2 \cdot 1,0087 \text{ u} - 4,0026 \text{ u} = 0,0308 \text{ u}$$

$$\text{Ενέργεια σύνδεσης } E_b = 0,0308 \cdot 931 \text{ MeV} = 28,675 \text{ MeV}$$

$$\text{Ενέργεια σύνδεσης ανά νουκλεόνιο } \frac{28,675 \text{ MeV}}{4} = 7,17 \text{ MeV}$$

76.

$$\alpha. \text{ Το έλλειμμα μάζας είναι } 1,00866 \text{ u} + 1,00783 \text{ u} - 2,01410 \text{ u} = 0,00239 \text{ u.}$$

$$\text{ Η ενέργεια σύνδεσης είναι } 0,00239 \cdot 931 \text{ MeV} = 2,225 \text{ MeV.}$$

$$\beta. \frac{2,225 \cdot 10^6 \text{ eV}}{13,6 \text{ eV}} \cong 160\,000$$

77.

Ο πυρήνας ${}^{239}_{94}\text{Pu}$ περιέχει $239 - 94 = 145$ νετρόνια, συνεπώς έχει έλλειμμα μάζας

$$\Delta m = 94 \cdot 1,00782 \text{ u} + 145 \cdot 1,00866 \text{ u} - 239,05216 \text{ u} = 1,93862 \text{ u}.$$

Η ενέργεια σύνδεσής του είναι $1,93862 \cdot 931 \text{ MeV} = 1805 \text{ MeV}$, άρα έχει ενέργεια σύνδεσης

ανά νουκλεόνιο ίση με $\frac{1805 \text{ MeV}}{239} = 7,55 \text{ MeV}$.

78.

$$\text{Είναι } \Sigma = \frac{E_B}{236} \rightarrow E_B = 236 \times 7,6 \text{ MeV} \rightarrow E_B = 1793,6 \text{ MeV}$$

$$\text{Το έλλειμμα μάζας είναι } \Delta m = \frac{1793,6 \text{ MeV}}{931 \text{ MeV/u}} = 1,927 \text{ u}. \quad (1)$$

$$\text{Είναι } \Delta m = Z \cdot m({}_1^1\text{H}) + Nm_n - m_{\alpha\tau} \rightarrow m_{\alpha\tau} = Z \cdot m({}_1^1\text{H}) + Nm_n - \Delta m \quad (1)$$

$$m_{\alpha\tau} = 92 \times 1,00782 \text{ u} + (236 - 92) \times 1,00866 \text{ u} - 1,927 \text{ u} \rightarrow m_{\alpha\tau} = 236,04 \text{ u}$$

79.

$$m_e c^2 = 9,1 \cdot 10^{-31} \text{ kg} \cdot (3 \cdot 10^8 \text{ m/s})^2 = 8,2 \cdot 10^{-14} \text{ J}$$

80.

α. Η ελάττωση μάζας είναι

$$\Delta m = 224,02022 \text{ u} - (220,01140 \text{ u} + 4,00260 \text{ u}) = 0,00622 \text{ u}$$

β. Η ενέργεια που ελευθερώνεται είναι

$$E = 0,00622 \cdot 931 \text{ MeV} = 5,8 \text{ MeV}$$

81.

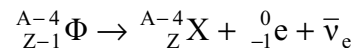
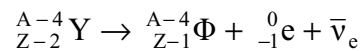
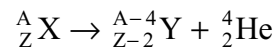
$$\alpha. E = mc^2 = 8,8 \cdot 10^{-30} \text{ kg} \cdot 9 \cdot 10^{16} \text{ J} = 7,92 \cdot 10^{-13} \text{ J}.$$

β. Κατά τη διάσπαση ενός πυρήνα ${}^{226}_{88}\text{Ra}$ ελευθερώνεται ενέργεια $7,92 \cdot 10^{-13} \text{ J}$. Ένα μέρος της ενέργειας αυτής είναι η ενέργεια του σωματίου α η οποία είναι $4,6 \text{ MeV} = 4,6 \cdot 1,6 \cdot 10^{-13} \text{ J} = 7,36 \cdot 10^{-13} \text{ J}$. Η υπόλοιπη ενέργεια είναι η ενέργεια που μεταφέρει το φωτόνιο. Η ενέργεια αυτή θα είναι $7,92 \cdot 10^{-13} \text{ J} - 7,36 \cdot 10^{-13} \text{ J} = 5,6 \cdot 10^{-14} \text{ J}$. Συνεπώς η συχνότητα του εκπεμπόμενου φωτονίου είναι

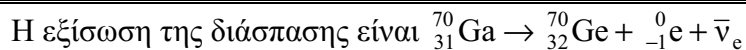
$$f = \frac{E}{h} = \frac{5,6 \cdot 10^{-14} \text{ J}}{6,6 \cdot 10^{-34} \text{ J} \cdot \text{s}} = 8,48 \cdot 10^{19} \text{ Hz}$$

82.

β. Πραγματοποιούνται διαδοχικά οι εξής αντιδράσεις:

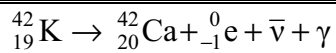

Ο αρχικός πυρήνας έχει μαζικό αριθμό A ενώ ο τελικός πυρήνας έχει μαζικό αριθμό $A - 4$. Δηλαδή ο μαζικός αριθμός ελαττώθηκε κατά 4.

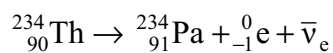
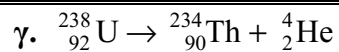
83.

$$\text{Ελάττωση μάζας } \Delta m = 69,92605 \text{ u} - 69,92425 \text{ u} = 0,0018 \text{ u}$$

$$\text{Ενέργεια που ελευθερώθηκε } E = 0,00180 \cdot 931 \text{ MeV} = 1,68 \text{ MeV}$$

84.**85.****α.** Διάσπαση β^-

β. Ο πυρήνας ${}_{92}^{234}\text{U}$ έχει 92 πρωτόνια και 142 νετρόνια ενώ ο πυρήνας ${}_{93}^{234}\text{Np}$ έχει 93 πρωτόνια και 141 νετρόνια

86.**87.****β.** $x = 214, y = 82$

γ. Σύμφωνα με τη σχέση $\frac{dN}{dt} = -\lambda N$, η ενεργότητα ενός δείγματος πυρήνων είναι ανάλογη με το πλήθος N των πυρήνων.

Μετά χρόνο 3 min το πλήθος των πυρήνων είναι $N/2$.

Μετά χρόνο 6 min το πλήθος των πυρήνων είναι $N/4$.

Μετά χρόνο 9 min το πλήθος των πυρήνων είναι $N/8$ ενώ η ενεργότητα $\left| \frac{dN}{dt} \right|$ έχει γίνει

$$\frac{5,12 \cdot 10^4 \text{ σωματλια/s}}{8} = 6400 \text{ σωματλια/s}$$

88.

$$\lambda = \frac{\ln 2}{T} = \frac{0,693}{150 \text{ s}} = 0,00462 \text{ s}^{-1}$$

$$\left| \frac{dN}{dt} \right| = \lambda N \text{ άρα } N = \frac{1}{\lambda} \left| \frac{dN}{dt} \right| = 2,16 \cdot 10^{17} \text{ άτομα}$$

Δηλαδή τα $6 \cdot 10^{23}$ άτομα P ζυγίζουν 30 g

τα $2,16 \cdot 10^{17}$ άτομα P ζυγίζουν x; (= 11 μg)

89.

$\beta.$ $6 \cdot 10^{23}$ άτομα ${}^{238}_{94}\text{Pu}$ ζυγίζουν 240 g x; άτομα ${}^{238}_{94}\text{Pu}$ ζυγίζουν 1 g	x = $2,5 \cdot 10^{21}$ άτομα
--	-------------------------------

Από τη σχέση $\left| \frac{dN}{dt} \right| = \lambda N$ προκύπτει ότι η ενεργότητα 1g ${}^{238}_{94}\text{Pu}$ είναι

$$\left| \frac{dN}{dt} \right| = 2,4 \cdot 10^{-10} \text{ s}^{-1} \times 2,5 \cdot 10^{21} = 6 \cdot 10^{11} \text{ Bq.}$$

γ. Αφού κάθε σωματίο α έχει κινητική ενέργεια $8 \cdot 10^{-13}$ J, συμπεραίνουμε ότι 1g ${}^{238}_{94}\text{Pu}$ αποδίδει ισχύ $6 \cdot 10^{11} \frac{\text{διασπάσεις}}{\text{s}} \times 8 \cdot 10^{-13} \text{ J} / \text{διάσπαση} = 480 \cdot 10^{-3} \text{ W} = 480 \text{ mW}$.

Συνεπώς, για την απόδοση ισχύος 48 mW απαιτείται 0,1 g ${}^{238}_{94}\text{Pu}$.

90.

Αφού το ${}^{40}_{19}\text{K}$ διασπάται σχηματίζοντας ${}^{40}_{18}\text{Ar}$, το ηλίκιο $\frac{\text{άτομα } {}^{40}_{19}\text{K}}{\text{άτομα } {}^{40}_{18}\text{Ar}}$ μειώνεται με την πά-

ροδο του χρόνου. Δηλαδή στα παλαιότερα πετρώματα το ηλίκιο αυτό είναι μικρότερο από ό-
τι στα νεώτερα. Συνεπώς τα πετρώματα από τη Θάλασσα της Ηρεμίας είναι παλαιότερα.

91.

β. Μετά από 420 μέρες η ενεργότητα $\left| \frac{dN}{dt} \right|$ πέφτει στο 1/8 της αρχικής της τιμής. Συνεπώς,

σύμφωνα με τη σχέση $\frac{dN}{dt} = -\lambda N$ και ο αριθμός N των πυρήνων πέφτει στο 1/8 της αρχικής

του τιμής. Δηλαδή:

σε χρόνο $T_{1/2}$ ο αριθμός των πυρήνων γίνεται $N_0 / 2$

σε χρόνο $2T_{1/2}$ ο αριθμός των πυρήνων γίνεται $N_0 / 4$

σε χρόνο $3T_{1/2}$ ο αριθμός των πυρήνων γίνεται $N_0 / 8$

Δηλαδή $3T_{1/2} = 420$ μέρες άρα $T_{1/2} = 140$ μέρες

92.

$$\Delta m_1 = 14,00307 \text{ u} + 1,00867 \text{ u} - (14,00324 \text{ u} + 1,00783 \text{ u}) = 0,00067 \text{ u}$$

$$Q_1 = 0,00067 \cdot 931 \text{ MeV} = 0,624 \text{ MeV}$$

$$\Delta m_2 = 14,00307 \text{ u} + 1,00867 \text{ u} - (12,00000 \text{ u} + 3,01605 \text{ u}) = -0,00431 \text{ u}$$

$$Q_2 = -0,00431 \cdot 931 \text{ MeV} = -4,01 \text{ MeV}$$

93.

α. Για την αντίδραση ${}_{92}^{238}\text{U} \rightarrow {}_{90}^{234}\text{Th} + {}_2^4\text{He}$

η διαφορά μάζας είναι $238,05078 \text{ u} - (234,04359 \text{ u} + 4,00260 \text{ u}) = 0,00459 \text{ u}$ και

η ενέργεια Q είναι $0,00459 \cdot 931 \text{ MeV} = 4,27 \text{ MeV}$.

β. Για την αντίδραση ${}_{92}^{238}\text{U} \rightarrow {}_{91}^{237}\text{Pa} + {}_1^1\text{H}$

η διαφορά μάζας είναι $238,05078 \text{ u} - (237,05114 \text{ u} + 1,00782 \text{ u}) = -0,00818 \text{ u}$ και

η ενέργεια Q είναι $-0,00818 \cdot 931 \text{ MeV} = -7,62 \text{ MeV}$.

γ. Αυθόρμητα μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο η εξώθερμη, δηλαδή η (α).

94.

Η διαφορά μάζας είναι $(235,04 + 1,01)u - (140,91 + 91,91 + 3 \cdot 1,01)u = 0,2 u$

Η ενέργεια που ελευθερώνεται ανά άτομο είναι $0,2 \cdot 931 = 186,2 \text{ MeV}$.

Τα $235,04 \cdot 10^{-3} \text{ kg } {}_{92}^{235}\text{U}$ περιέχουν $6,02 \cdot 10^{23}$ άτομα.

Συνεπώς, τα $10 \text{ kg } {}_{92}^{235}\text{U}$ περιέχουν $\frac{10 \cdot 6,02 \cdot 10^{23}}{235,04 \cdot 10^{-3}} = 2,56 \cdot 10^{25}$ άτομα.

Η ενέργεια που ελευθερώνεται από τα $10 \text{ kg } {}_{92}^{235}\text{U}$ είναι

$$2,56 \cdot 10^{25} \cdot 186,2 \text{ MeV} = 4,77 \cdot 10^{27} \text{ MeV}.$$

95.

Η διαφορά μάζας είναι

$$\Delta m = 235,044 u + 1,009 u - (94,906 u + 138,906 u + 2 \cdot 1,009 u) = 0,223 u \rightarrow$$

$$\Delta m = 0,223 \cdot (1,66 \cdot 10^{-27} \text{ kg}) = 3,7018 \cdot 10^{-28} \text{ kg}$$

Η ενέργεια που ελευθερώνεται σε κάθε αντίδραση σχάσης είναι

$$E = (3,7018 \cdot 10^{-28} \text{ kg}) \cdot (3 \cdot 10^8 \text{ m/s})^2 = 3,33162 \cdot 10^{-11} \text{ J}.$$

Σε κάθε αντίδραση σχάσης καταναλώνεται ένας πυρήνας ${}_{92}^{235}\text{U}$, δηλαδή καταναλώνεται μάζα $235,044 u = 235,044 \cdot (1,66 \cdot 10^{-27} \text{ kg}) = 3,90 \cdot 10^{-25} \text{ kg}$.

Δηλαδή

όταν καταναλώνεται μάζα $3,90 \cdot 10^{-25} \text{ kg}$ παράγεται ενέργεια $3,33 \cdot 10^{-11} \text{ J}$

όταν καταναλώνεται μάζα 10^{-3} kg παράγεται ενέργεια x ; $(= 8,54 \cdot 10^{10} \text{ J})$

96.

α. Τα νετρόνια γράφονται ${}_0^1n$. Από τη διατήρηση του συνολικού αριθμού νουκλεονίων προκύπτει ότι σ' αυτήν την αντίδραση σχάσης παράγονται τρία νετρόνια.

97.

Η ενέργεια σύνδεσης του $^{146}_{57}\text{La}$ είναι $146 \cdot 8,41 \text{ MeV} = 1227,86 \text{ MeV}$.

Η ενέργεια σύνδεσης του $^{87}_{35}\text{Br}$ είναι $87 \cdot 8,59 \text{ MeV} = 747,33 \text{ MeV}$.

Η συνολική ενέργεια σύνδεσης μετά τη σχάση είναι
 $1227,86 \text{ MeV} + 747,33 \text{ MeV} = 1975,19 \text{ MeV}$.

Η ενέργεια σύνδεσης του $^{236}_{92}\text{U}$ είναι $236 \cdot 7,59 \text{ MeV} = 1791,24 \text{ MeV}$.

Η αύξηση της ενέργειας σύνδεσης είναι
 $1975,19 \text{ MeV} - 1791,24 \text{ MeV} = 183,95 \text{ MeV}$.

98.

β. $E = \Delta mc^2$. Επομένως

$$E = [3,345 \cdot 10^{-27} \text{ kg} + 5,008 \cdot 10^{-27} \text{ kg} - (6,647 \cdot 10^{-27} \text{ kg} + 1,675 \cdot 10^{-27} \text{ kg})] \cdot (3 \cdot 10^8 \text{ m/s})^2 \text{ άρα}$$

$$E = 2,79 \cdot 10^{-12} \text{ J}$$

99.

α. $\Delta m_1 = 2 \cdot 1,00759 \text{ u} + 2 \cdot 1,00898 \text{ u} - 4,00277 \text{ u} = 0,03037 \text{ u}$

$$E_1 = 0,03037 \cdot 931 \text{ MeV} = 28,3 \text{ MeV}$$

β. $\Delta m_2 = 2 \cdot 2,01419 \text{ u} - 4,00277 \text{ u} = 0,02561 \text{ u}$

$$E_2 = 0,02561 \cdot 931 \text{ MeV} = 23,8 \text{ MeV}$$

100.

β. Σε κάθε αντίδραση σχάσης έχουμε διαφορά μάζας

$$\Delta m = 2 \cdot 2,0136 \text{ u} - 4,0015 \text{ u} = 0,0257 \text{ u} = 0,0257 \cdot (1,661 \cdot 10^{-27} \text{ kg}) \rightarrow$$

$$\Delta m = 4,2688 \cdot 10^{-29} \text{ kg}$$

Δηλαδή σε κάθε αντίδραση σύντηξης παράγεται ενέργεια $E = \Delta mc^2 = 3,8419 \cdot 10^{-12} \text{ J}$.

Συνεπώς, για να παραχθεί ενέργεια 1 J απαιτούνται $\frac{1 \text{ J}}{3,8419 \cdot 10^{-12} \text{ J}} = 2,6 \cdot 10^{11}$ αντιδράσεις.

γ. Σε κάθε αντίδραση καταναλώνονται 2 πυρήνες ${}^2_1\text{H}$ δηλαδή καταναλώνεται μάζα

$$2 \cdot 2,0136 \text{ u} = 4,0272 \text{ u} = 4,0272 \cdot (1,661 \cdot 10^{-27} \text{ kg}) = 6,689 \cdot 10^{-27} \text{ kg}.$$

Η συνολική μάζα που απαιτείται να καταναλωθεί είναι $(6,689 \cdot 10^{-27} \text{ kg}) \cdot (2,6 \cdot 10^{11}) = 1,7 \cdot 10^{-15} \text{ kg}$.

101.

$$\gamma. \Delta m = 3 \cdot 1,008 \text{ u} + 4 \cdot 1,009 \text{ u} - 7,018 \text{ u} = 0,042 \text{ u}$$

$$E = 0,042 \cdot 931 \text{ MeV} = 39,1 \text{ MeV}$$

102.

β. Τα νετρόνια γράφονται ${}^1_0\text{n}$. Από τη διατήρηση του συνολικού αριθμού νουκλεονίων προκύπτει ότι σ' αυτήν την αντίδραση παράγεται ένα νετρόνιο.

103.

$$\rho = \frac{m}{V} \Rightarrow V = \frac{m}{\rho} = \frac{1,99 \cdot 10^{30} \text{ kg}}{4,6 \cdot 10^{17} \text{ kg/m}^3} = 4,3 \cdot 10^{12} \text{ m}^3$$

Η ακτίνα του Ήλιου βρίσκεται από τη σχέση $V = \frac{4}{3} \pi R^3$. Άρα

$$R = \sqrt[3]{\frac{3V}{4\pi}} = \sqrt[3]{\frac{3 \cdot 4,3 \cdot 10^{12} \text{ m}^3}{12,56}} \cong 10 \text{ km}$$